

BLM 112- Programlama Dilleri II

Hafta 9

Tek Bağlı Doğrusal Listeler

Dr. Öğr. Üyesi Caner Özcan

Anlamak, sevmenin başlangıcıdır.

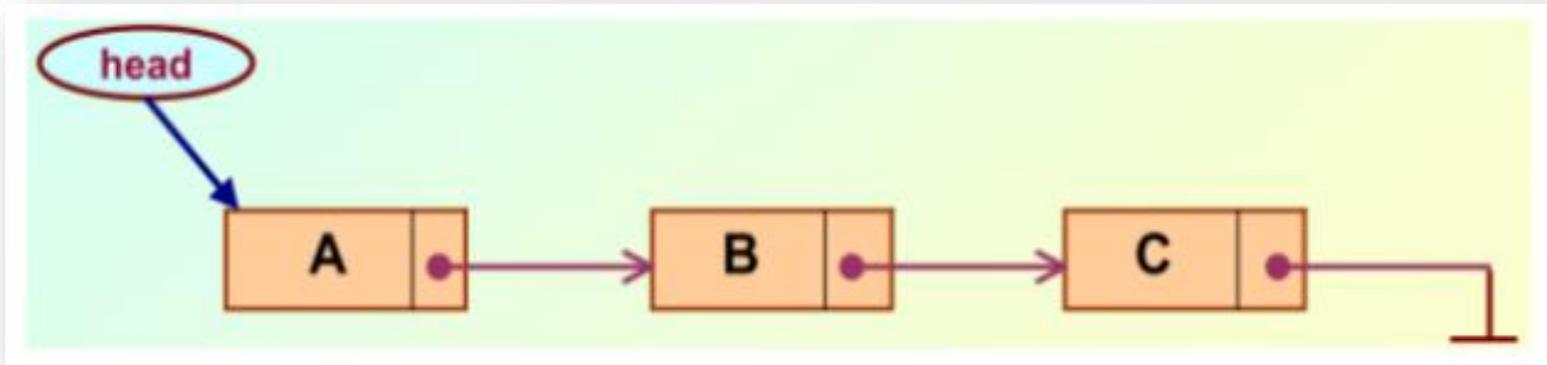
B. Spinoza

Bağlı Listeler

- ▶ Bağlı listeler konusuna çalışmanın bazı faydaları var.
- ▶ Bağlı listeler gerçek programlarda kullanılabilecek bir veri yapısıdır.
- ▶ Bağlı listelerin güçlü ve zayıf yönlerini bilmek algoritmaların çalışma zamanı karmaşıklığı, kapladığı alan karmaşıklığı yönlerini düşünmenize yardımcı olur.
- ▶ Bağlı listeler işaretçilerin anlaşılması ve algoritmaların işaretçiler ile birleşimi için iyi bir yöntemdir.

Bağlı Listeler

- ▶ Bağlı liste çalışma zamanı sırasında değişebilen bir veri yapısıdır.
- ▶ Ardışık elemanlar pointer ile bir birine bağlanır.
- ▶ Son eleman NULL değeri gösterir.
- ▶ Programın çalışması sırasında boyutu istenildiği şekilde büyüyebilir veya küçülebilir.
- ▶ Bellek israfı yoktur.

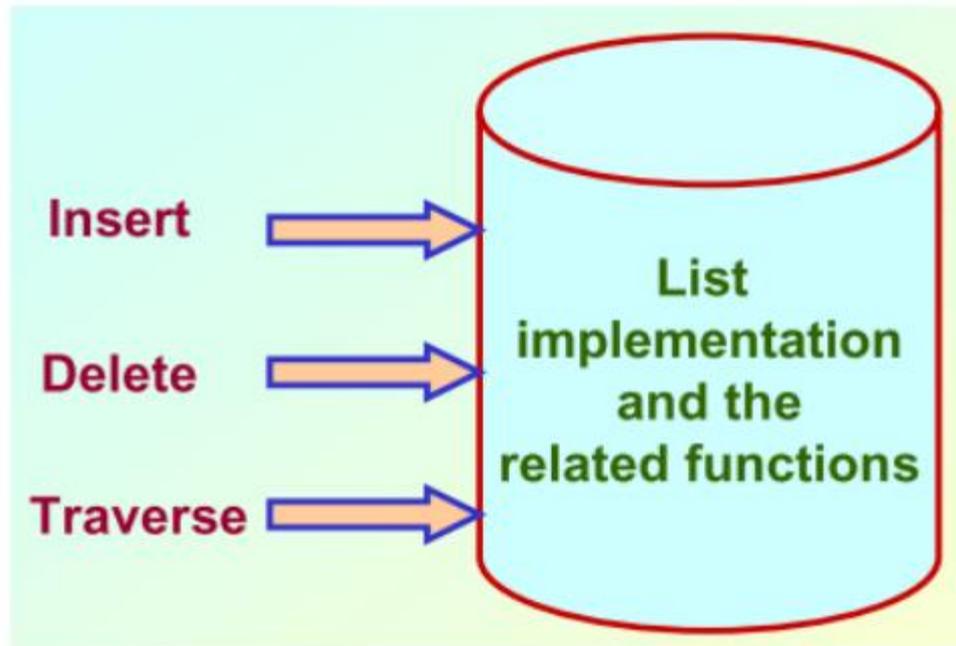

Diziler ve Bağlı Listeler

- ▶ Diziler aşağıdaki hususlarda uygundur:
 - En sona eleman ekleme ve en sondan eleman silme
 - Rasgele her hangi bir elemana erişme
 - Belirli bir değer için arama yapma
- ▶ Bağlı listeler aşağıdaki hususlarda uygundur:
 - Eleman ekleme
 - Eleman silme
 - Sıralı erişim gerektiren uygulamalar
 - Eleman sayısının önceden tahmin edilemediği durumlar

Bağlı Listeler

- ▶ Liste soyut bir veri tipidir.
- ▶ Bu veri tipi programcı tarafından tasarlanır.
- ▶ int, float gibi veri tiplerinden daha karmaşık yapıdadır.
- ▶ Listelerde genel amaç;

Bağlı Listelerde Temel İşlemler

- ▶ Liste oluşturma
- ▶ Listede dolaşma
- ▶ Listeye eleman ekleme
- ▶ Listedden eleman silme
- ▶ İki listeyi birleştirme

Bağlı Listeler

- Listedeki bir düğümün yapısının şu şekilde olduğunu düşünelim:

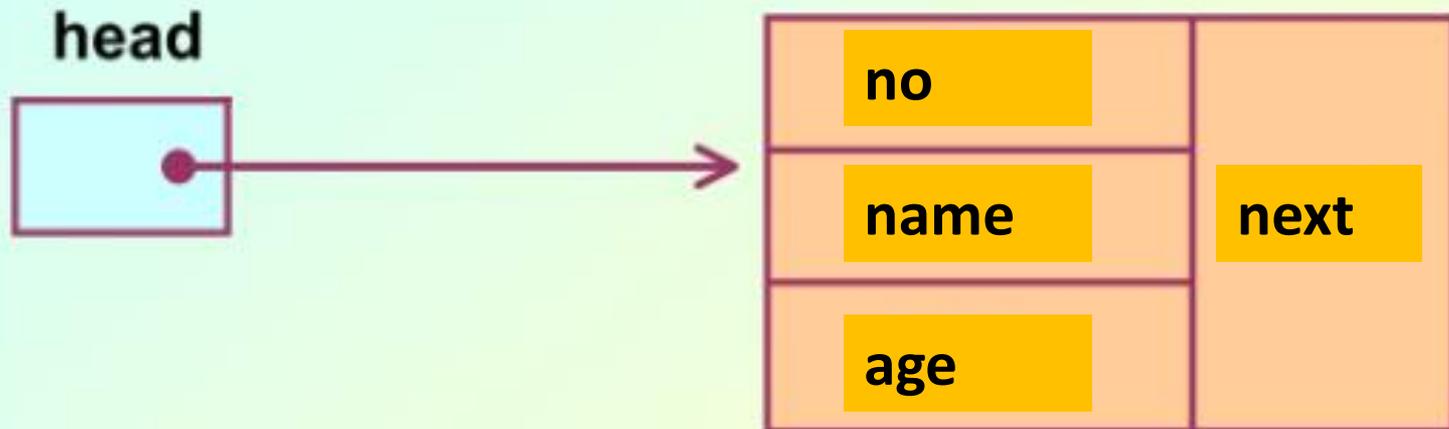
```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>

struct student{
    int no;
    char name[40];
    int age;
    struct student *next;
};
typedef struct student node;
node *head,*newNode;
```

Doğrusal Liste Oluşturma

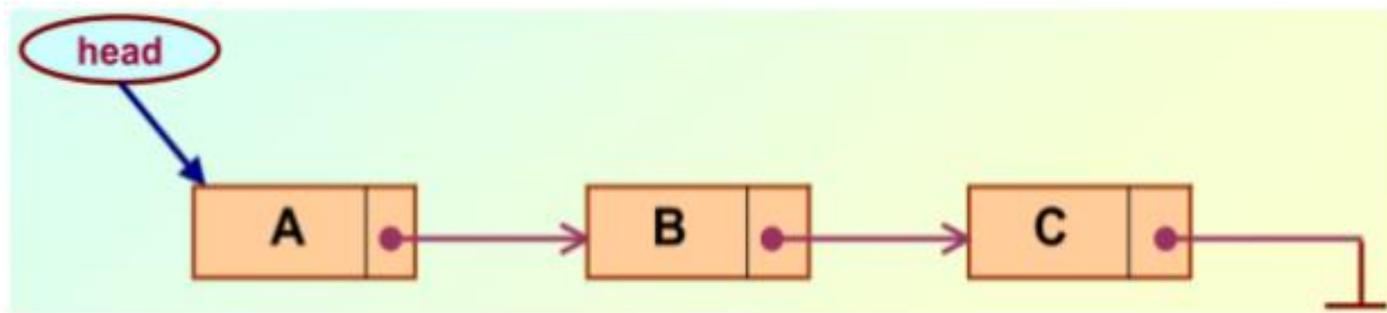
- ▶ İlk önce bir düğüm oluşturulmalı ve head'in bu düğümü göstermesi sağlanmalıdır.

```
head = (node *) malloc(sizeof(node));
```


Doğrusal Liste Oluşturma

- ▶ Eğer başlangıç bağlı listesinde N adet düğüm olursa:
 - N adet kayıt için teker teker hafızadan yer ayır.
 - Kayıtların alan bilgileri girilir.
 - Kayıtların bağlantıları düzenlenir böylece zincir kurulur.

Doğrusal Liste Oluşturma

```
node* createList(){
    int n,k;
    node *head,*p;
    printf("How many students in the list?");
    scanf("%d",&n);
    for(k=0;k<n;k++){
        if(k==0){
            head = (node *)malloc(sizeof(node));
            p = head;
        }
        else{
            p->next = (node *) malloc(sizeof(node));
            p = p->next;
        }
        printf("Enter %d. student number: ",k+1); scanf("%d",&p->no);
        printf("Enter %d. student name: ",k+1); scanf("%s",p->name);
        printf("Enter %d. student age: ",k+1); scanf("%d",&p->age);
    }
    p->next = NULL;
    return head;
}
```

Doğrusal Listede Dolaşma

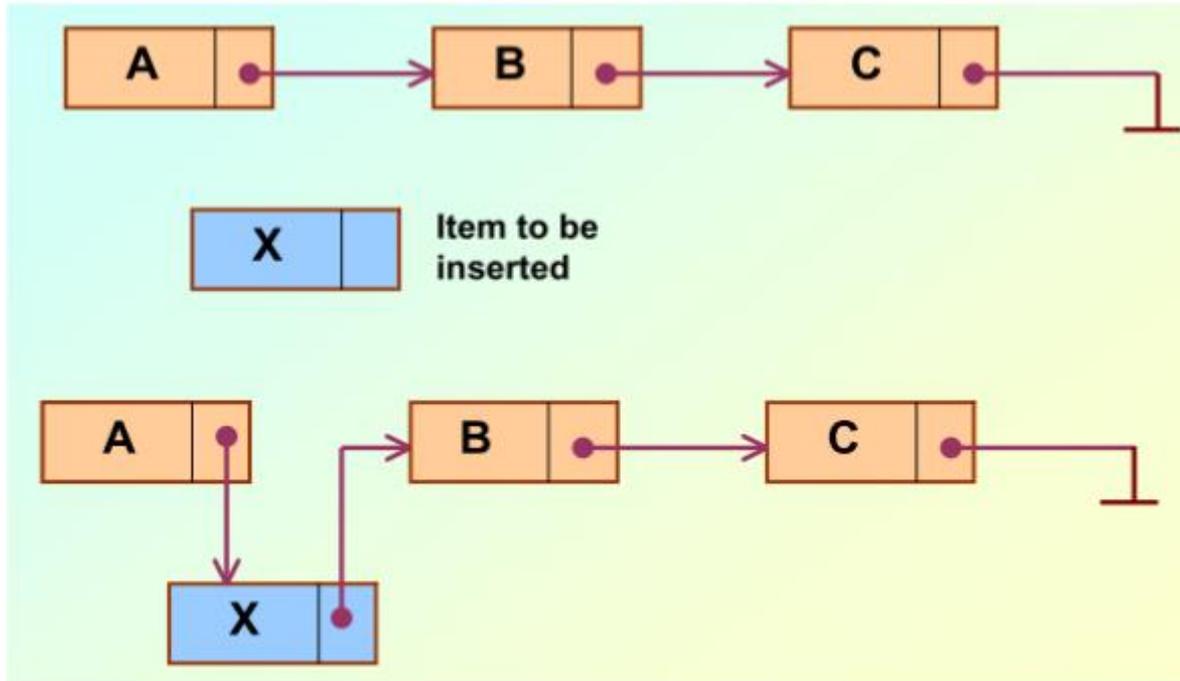
- ▶ Liste oluşturulduktan sonra ve head düğümü listenin ilk düğümünü gösterir hale gelince:
 - Pointer'ları takip et.
 - Düğümlere sıra geldikçe onların içeriklerini yazdır.
 - Sıradaki pointer NULL değeri gösteriyorsa dur.

```
void traverseList(node* head) {  
    int counter =1;  
    node *p;  
    p = head;  
    while (p!=NULL) {  
        printf("%d- %d %s %d \n", counter, p->no, p->name, p->age) ;  
        p = p->next;  
        counter++;  
    }  
}
```

Listeye Dügüm Ekleme

- ▶ Ekleme için:
 - Yeni kayıt oluşturulur.
 - Yeni kaydın sonraki göstericisi kendinden bir sonra gelecek kaydı gösterecek şekilde ayarlanır.
 - Yeni kayıttan önceki kaydın sonraki göstericisi yeni kaydı gösterecek şekilde ayarlanır.
- ▶ Belli bir düğümden önce düğüm ekleme biraz daha karışıktır.
 - Burada anahtar olarak isimlendirilen bir değer kullanılır.
 - Bizim örneğimizde anahtar alan «numara» olabilir.

Listeye Düğüm Ekleme

Listeye Düğüm Ekleme

- ▶ Düğüm başa ekleniyorsa
 - Sadece bir tane «next» göstericisi değiştirilir.
 - Head, yeni düğümü gösterecek şekilde ayarlanır.
 - Yeni düğüm daha önce ilk düğüm olan düğümü gösterir.
- ▶ Düğüm sona ekleniyorsa
 - İki tane «next» göstericisi değiştirilir.
 - Son düğüm artık yeni düğümü gösterir.
 - Yeni düğüm NULL gösterir.
- ▶ Düğüm araya ekleniyorsa
 - İki tane «next» göstericisi değiştirilir.
 - Yeni düğüm önceki düğümün sonrakini gösterir.
 - Önceki düğüm artık yeni düğümü gösterir.

Listeye Düğüm Ekleme

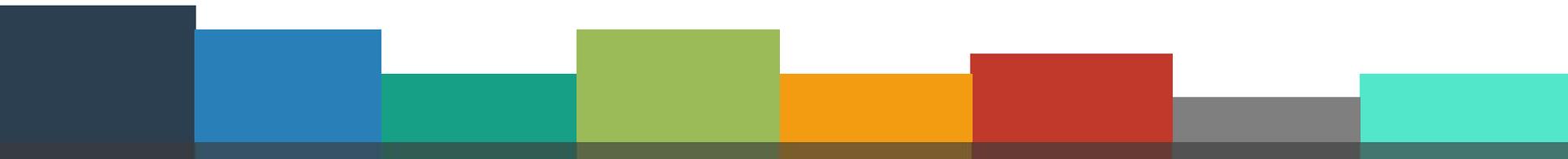
```
node* addNode(node* head){
    int stdNo;
    node *p, *q;
    node *newNode = (node *) malloc(sizeof(node));
    printf("Enter new student number: "); scanf("%d",&newNode->no);
    printf("Enter new student name: "); scanf("%s",newNode->name);
    printf("Enter new student age: "); scanf("%d",&newNode->age);

    printf("Enter std number that new record will be added before: \n");
    printf("Press 0 to add to the end of list\n");
    scanf("%d",&stdNo);

    p = head;
    if(p->no == stdNo){ //add to beginning
        .....
        newNode->next = p;
        head = newNode;
    }
}
```

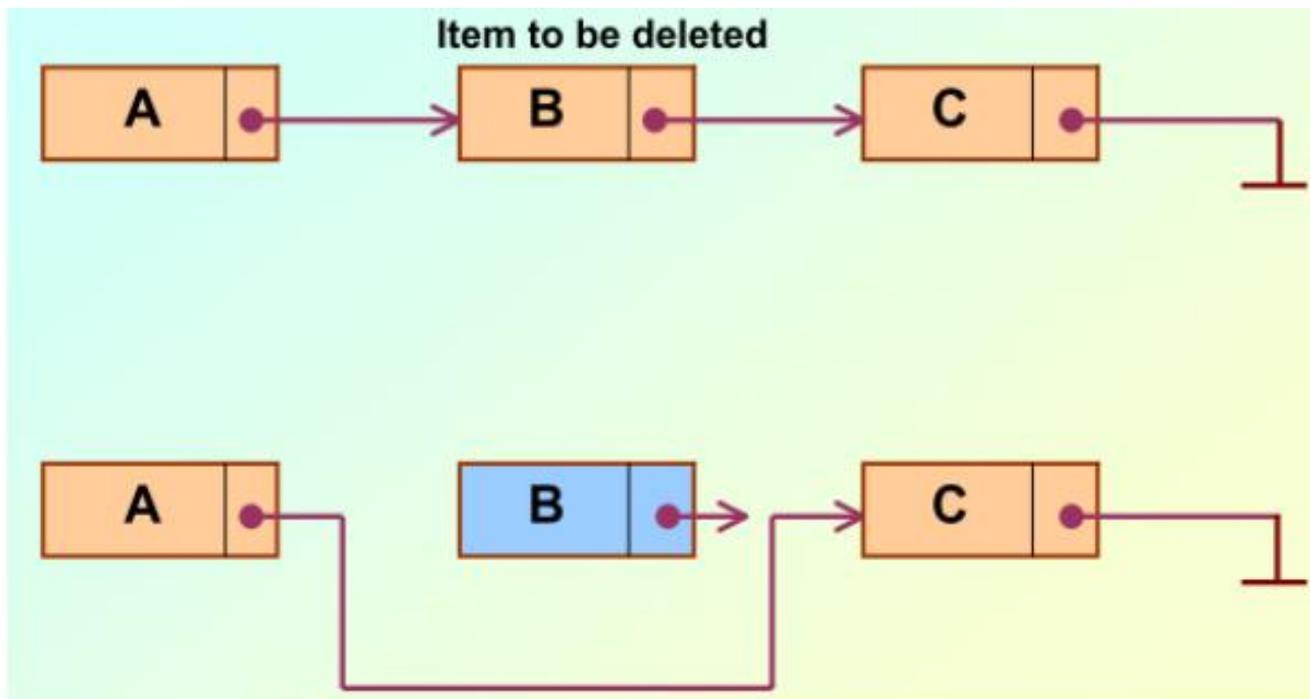
Listeye Düğüm Ekleme

```
p = head;
if(p->no == stdNo) { //add to beginning
    newNode->next = p;
    head = newNode;
}
else{
    while(p->next != NULL && p->no != stdNo) {
        q=p;
        p= p->next;
    }
    if(p->no == stdNo) { //Add nor beginning neither end
        q->next = newNode;
        newNode->next = p;
    }
    else if(p->next == NULL) { //Add to end
        p->next = newNode;
        newNode->next = NULL;
    }
}
return head;
}
```


Listeden Dügüm Silme

- Silinecek düğümden bir önceki düğümün sonraki göstericisi değiştirilerek silinecek düğümden sonraki düğümü göstermesi sağlanır.

Listeden Düğüm Silme

- ▶ Belli bir düğümü silmek için (numara bilgisi verilen düğüm):
- ▶ 3 durum söz konusudur.
 - Silinecek düğüm ilk düğüm olabilir
 - Silinecek düğüm son düğüm olabilir.
 - Silinecek düğüm arada bir düğüm olabilir.

Listeden Düğüm Silme

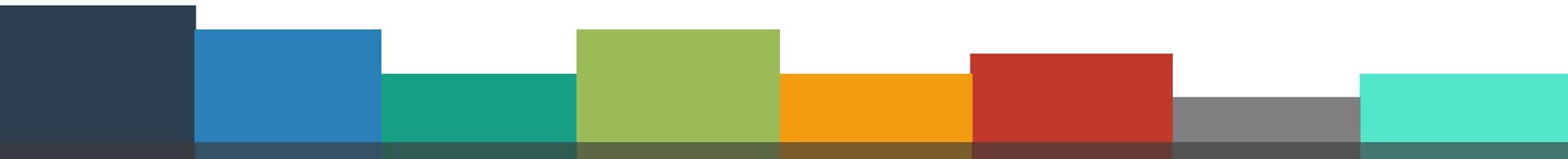
```
node* deleteNode(node *head) {
    int stdNo;
    node *p, *q;

    printf("Enter student number that will be deleted?");
    scanf("%d", &stdNo);

    p = head;
    if(p->no == stdNo) { //delete node at the beginning
        head = p->next;
        free(p);
    }
}
```

Listeden Düğüm Silme

```
p = head;
if(p->no == stdNo){ //delete node at the beginning
    head = p->next;
    free(p);
}
else{
    while(p->next != NULL && p->no != stdNo){
        q=p;
        p= p->next;
    }
    if(p->no == stdNo){ //Delete from nor beginning neither end
        q->next = p->next;
        free(p);
    }
    else if(p->next == NULL){ //No node found to delete
        printf("No node found to delete");
    }
}
return head;
}
```


Main Fonksiyonu

```
int main(void)
{
    node *head;
    int selection=0;
    printf("1.Create List 2.Traverse List 3.Add Node 4.Delete Node 5.Exit\n");
    while(1)
    {
        printf("Selection [1-5]?");
        scanf("%d",&selection);
        switch(selection)
        {
            case 1: head = createList();printf("Adres: %x\n",head);
                    traverseList(head);break;
            case 2: traverseList(head);break;

            case 3: head=addNode(head);
                    traverseList(head);break;
            case 4: head=deleteNode(head);
                    traverseList(head);break;
            case 5: exit(0);
        }
    }
}
```

Tek Bağlı Liste Uygulaması-1

- Dıřarıdan aldıęı isimleri alfabetik sıra ile listeleyen, listeye yeni dűęüm ekleyen, belirtilen dűęümü silen ve dűęümdeki en uzun ismi bulan tek baęlı liste uygulaması.

Düğüm Yapısı

```
5 struct personel
6 {
7     char    adi[21];
8     struct personel *sonraki;
9 };
10
11 //artık struct personel yerine dugum kullanılacak
12 typedef struct personel dugum;
13 // *head dugum tipinde bir işaretçidir.
14 //Herzaman listenin başını gösterecek
15 dugum *head, *oncekiDugum,*yeni,*silinecek;
```

Kayıt Arama

```
18 void ara(char *aranan) //listede arama yapar
19 {
20     dugum *p;
21     p = head;
22     oncekiDugum = head;
23     while(p->sonraki!=NULL)
24     {
25         p= p->sonraki;
26         if (strcmp(p->adi, aranan) >= 0) break;
27         oncekiDugum = p;
28     }
29 }
```

Yeni Kayıt Ekleme

```
30 void ekle(char *s)
31 {
32     yeni = (dugum *) malloc(sizeof(dugum));
33     strcpy(yeni->adi, s);
34     ara(yeni->adi);
35     yeni->sonraki = oncekiDugum->sonraki; /* listeye ekle */
36     oncekiDugum->sonraki = yeni;
37 }
```

Kayıt Silme

```
38 void sil(char *s)
39 {
40     ara(s);
41     silinecek = oncekiDugum->sonraki;
42     oncekiDugum->sonraki = silinecek->sonraki;
43     free(silinecek);
44 }
```

Listeleme

```
45 void listele(void)
46 {
47     dugum *p;
48     p = head;
49     p = p->sonraki;
50     while (p!= NULL)
51     {
52         printf("%s \n",p->adi);
53         p = p->sonraki;
54     }
55 }
```

En Uzun Kaydı Bulma

```
56 void enUzunBul(void)
57 {
58     dugum *p, *enuzun;
59     p = head;
60     p= p->sonraki;
61     enuzun=p;
62     while (p != NULL)
63     {
64         if (strlen(p->adi) >= strlen(enuzun->adi))
65         {
66             enuzun = p;
67         }
68         p = p->sonraki;
69     }
70     printf("\nEn uzun :%s  Uzunluk:%d",enuzun->adi,strlen(enuzun->adi));
71     getchar();
72 }
```

Main Fonksiyonu

```
74 void main()
75 {
76     char    sec;
77     char    s[21];
78     head = (dugum *) malloc(sizeof(dugum));
79     strcpy(head->adi, " listenin basi");
80     head->sonraki = NULL;
81     do
82     {
83         system("cls");
84         listele();
85         printf("\n\n1 - Ekle\n2 - Sil\n3 - En Uzun isim\n4 - Cikis\n\nSec :");
86         sec = getche();
87         switch (sec)
88         {
89             case '1':printf("\nAdi :"); gets(s);
90                 ekle(s);break;
91             case '2':printf("\nAdi "); gets(s);
92                 sil(s);break;
93             case '3':enUzunBul();break;
94             case '4':exit(0);break;
95         }
96     }
97     while (1);
98 }
```

Tek Bağlı Liste Uygulaması-2

- ▶ Öğrencilere ait numara, ad, vize ve final bilgilerini tutan bir tek bağlı doğrusal liste uygulaması için:
 - Kayıt ekleme silme
 - Öğrencileri başarı notlarını hesaplayarak (Vize %40, Final %60) listeleme
 - Sınıfın en yüksek başarı notuna sahip öğrenci bilgilerini listeleme
 - Sınıfın başarı notu ortalamasını hesaplama

Düğüm Yapısı

```
1 #include <stdio.h>
2 #include <stdlib.h>
3
4 struct ogrenci{
5     int no;
6     char adi[40];
7     int vize,final;
8     struct ogrenci *sonraki;
9 };
10 typedef struct ogrenci dugum;
11 dugum *head,*yeniDugum,*oncekiDugum,*enBasarili;
12
```

Liste Oluşturma

```
13 void ogrenciListeOlustur()
14 {
15     int n,k;
16     printf("Kac elamanli liste olusturacaksin");
17     scanf("%d",&n);
18     for(k=0;k<n;k++)
19     {
20         if(k==0) //ilk düğüm ekleniyor
21         {
22             yeniDugum = (dugum *)malloc(sizeof(dugum));
23             head = yeniDugum;
24         }
25         else
26         {
27             yeniDugum->sonraki = (dugum *) malloc(sizeof(dugum));
28             yeniDugum = yeniDugum->sonraki;
29         }
30         printf("Ogrenci No:");scanf("%d",&yeniDugum->no);
31         printf("Ogrenci Adi:");scanf("%s",&yeniDugum->adi);
32         printf("Ogrenci Vize:");scanf("%d",&yeniDugum->vize);
33         printf("Ogrenci Final:");scanf("%d",&yeniDugum->final);
34     }
35     yeniDugum->sonraki = NULL;
36 }
```

Öğrenci Kaydı Listeleme

```
38 void ogrenciListele()
39 {
40     double donemNotu =0;
41     dugum *p;
42     p = head;
43     while(p!=NULL)
44     {
45         printf("\n ***** \n");
46         printf("Ogrenci No:%d\t",p->no);
47         printf("Ogrenci Adi:%s\t",p->adi);
48         printf("Ogrenci Vize:%d\t",p->vize);
49         printf("Ogrenci Final:%d\t",p->final);
50         donemNotu = p->vize*0.4+p->final*0.6;
51         printf("Donem Notu : %.2f\t", donemNotu);
52         printf("\n ***** \n");
53         p = p->sonraki;
54     }
55 }
```

Öğrenci Kaydı Ekleme

```
57 void ogrenciEkle()
58 {
59     int kayitNo;
60     dugum *p, *q;
61     yeniDugum = (dugum *) malloc(sizeof(dugum));
62     printf("Ogrenci No:");scanf("%d",&yeniDugum->no);
63     printf("Ogrenci Adi:");scanf("%s",yeniDugum->adi);
64     printf("Ogrenci Vize:");scanf("%d",&yeniDugum->vize);
65     printf("Ogrenci Final:");scanf("%d",&yeniDugum->final);
66
67     printf("Hangi kayittan oncesine eklemek istiyorsunuz");
68     printf("\nListe sonuna eklemek icin 0 gir");
69     scanf("%d",&kayitNo);
70
71     p = head;
72     if(p->no == kayitNo) //başta ekle
73     {
74         yeniDugum->sonraki = p;
75         head = yeniDugum;
76     }
```

Öğrenci Kaydı Ekleme

```
80     else
81     {
82         while(p->sonraki !=NULL)
83         {
84             q=p;
85             p=p->sonraki;
86             if(p->no == kayitNo) break;
87         }
88         if(p->no == kayitNo) //araya ekleme
89         {
90             q->sonraki = yeni;
91             yeni->sonraki = p;
92         }
93         else if(p->sonraki == NULL)
94         {
95             p->sonraki = yeni;
96             yeni->sonraki = NULL;
97         }
98     }
99 }
```

Öğrenci Kaydı Silme

```
97 void ogrenciSil()  
98 {  
99     int kayitNo;  
100     dugum *p, *q;  
101  
102     printf("Silmek istediginiz ogrenci no gir");  
103     scanf("%d",&kayitNo);  
104  
105     p = head;  
106     if(p->no == kayitNo) //baştakini sil  
107     {  
108         head = p->sonraki;  
109         free(p);  
110     }
```

Öğrenci Kaydı Silme

```
115     else
116     {
117         while(p->sonraki !=NULL)
118         {
119             if(p->no == kayitNo) break;
120             else {
121                 q=p;
122                 p=p->sonraki;
123             }
124         }
125         if(p->no == kayitNo) //araya ekleme
126         {
127             q->sonraki = p->sonraki;
128             free(p);
129         }
130         else if(p->sonraki == NULL)
131         {
132             printf("Silinecek ogrenci no yok\n");
133         }
134     }
135 }
```

En Başarılı Öğrenci Bulma

```
130 double basariNotuHesapla(int vize,int final)
131 {
132     return (0.4*vize)+(0.6*final);
133 }
134
135 void enBasariliOgrenci()
136 {
137     double basariNotu = 0;
138
139     dugum *p;
140     p = head;
141     enBasarili = head;
142
143     while(p->sonraki!=NULL)
144     {
145         p=p->sonraki;
146         if(basariNotuHesapla(p->vize,p->final)>basariNotuHesapla(enBasarili->vize,enBasarili->final))
147             enBasarili = p;
148     }
149     printf("En basarili ogrenci:\n");
150     printf("No:%d - Ad: %s Basari Notu:%.2f\n",enBasarili->no,
151         enBasarili->adi, basariNotuHesapla(enBasarili->vize,enBasarili->final));
152 }
```

Sınıf Ortalaması Hesaplama

```
154 void sinifBasariOrtalamasi()  
155 {  
156     double basariNotuOrtalamasi = 0;  
157     double toplam =0;  
158     int sayac = 0;  
159     dugum *p;  
160     p = head;  
161     if(p==NULL)  
162     {  
163         printf("Listede kayit yok!");  
164     }  
165     else  
166     {  
167         do  
168         {  
169             toplam += basariNotuHesapla(p->vize,p->final);  
170             p=p->sonraki;  
171             sayac++;  
172         }  
173         while(p!=NULL);  
174  
175         basariNotuOrtalamasi = toplam/sayac;  
176         printf("Basari Notu Ortalamasi: %.2f \n",basariNotuOrtalamasi);  
177     }  
178 }
```

Main Fonksiyonu

```
180 int main(void)
181 {
182     int secim=0;
183     printf("1-Liste Olustur \n2-Yeni Kayit Ekle \n3-Kayit Sil
184     while(1)
185         {
186             printf("Secim yap [1-5]?");
187             scanf("%d",&secim);
188             switch(secim)
189             {
190                 case 1: ogrenciListeOlustur();
191                     ogrenciListele();break;
192                 case 2: ogrenciEkle();ogrenciListele();break;
193                 case 3: ogrenciSil();ogrenciListele();break;
194                 case 4: enBasariliOgrenci();break;
195                 case 5: sinifBasariOrtalamasi();break;
196             }
197     }
198 }
```

Gelecek Hafta

- ▶ Dosya İşlemleri
- ▶ Sıralı Erişimli Dosyalar

Kaynaklar

- ▶ Doç. Dr. Fahri Vatansever, “Algoritma Geliştirme ve Programlamaya Giriş”, Seçkin Yayıncılık, 12. Baskı, 2015.
- ▶ Kaan Aslan, “A’dan Z’ye C Klavuzu 8. Basım”, Pusula Yayıncılık, 2002.
- ▶ Paul J. Deitel, “C How to Program”, Harvey Deitel.
- ▶ “A book on C”, All Kelley, İra Pohl

S o r u l a r

?

Dinlediğiniz için teşekkürler

CANER ÖZCAN

canerozcan@karabuk.edu.tr

Dip not..

“Hayat C programı gibidir. Main de başlarsın herşeye, while da takılır kalırsın bazen, sonra sinirlenip break dersin. Kimi zaman fonksiyonlar oyalar seni ama sonunda return’ü bulur kaçarsın. Bazen if dersin olmaz, else if dersin o da olmaz, aradığını else te bulursun. Switch dersin, case dersin, sonunda defaultu yersin... Derdini anlatmaya char, int yetmez, long dersin. Ama teferruatını float dinler. O da globaldir gider herkese anlatır. Laftan anlamayana decimal konuşursun. Seni anlayana hexadecimal... Gün gelir dizinin son karakteri olursun ama döngüyü sen bitirsin. Sprintf dersin haykırırsın dünyaya, isyanın stringe sığmaz, derleyene kalır...”